

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-педагогічної роботи

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

19" вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

Освітня програма Середня освіта (історія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Факультет психології, історії та соціології
Кафедра історії, археології та методики викладання
Курс III

Програму розроблено:

1. Батенко Ганна Вячеславівна, доцентка кафедри історії, археології та методики викладання, кандидатка історичних наук, доцентка

Програму розроблено на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (історія) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої наказом ректора ХДУ № 270-Д від 29 червня 2023 р.

Деканеса факультету Ірина ШАПОШНИКОВА

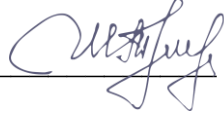
Затверджено на засіданні кафедри історії, археології та методики викладання

Протокол № 2 від 22 серпня 2025 р.

Завідувачка кафедри Наталя КУЗОВОВА

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол № 2 від « 16 » вересня 2025 р.

Голова ради Тетяна ШВЕЦЬ

Керівниця навчального відділу Вікторія ЯЦЕНКО
“19” вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВСТУП

(загальна інформація про практику, коротка анотація, термін практик)

Практична підготовка здобувачів, які навчаються у Херсонському державному університеті, здійснюється шляхом проходження ними практики в закладах освіти, на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними закладами договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням академічної доброчесності учасників освітнього процесу Херсонського державного університету.

Проходження навчальної практики відбувається у VI семестрі протягом трьох тижнів. Розрахована навчальна практика на 4,5 кредити ECTS /135 годин.

Структура практичної підготовки

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів ECTS	Форма контролю	Опис, мета
ОК 30	Навчальна практика	4,5	диф. залік	Підготовка здобувачів до виконання роботи вчителя та отримання практичних навичок. Під час проходження практики здобувачі закріплюють і поглиблюють набуті під час вивчення курсів «Вступ до спеціальності» та «Джерелознавство, пам'яткознавство та основи архівно-музейної справи», «Педагогіка»; формують компетентності самостійного виконання професійних завдань.

1. Мета, основні завдання та формат (очний, дистанційний, змішаний, екскурсія, виїзна) практики

Мета практики: оволодіння практичними навичками, необхідними для майбутнього вчителя історії, закріплення та поглиблення набутих під час вивчення археологічних та джерелознавчих курсів, формування компетентностей для роботи з музейними експонатами та заходів щодо збереження археологічних пам'яток, пропагування принципів збереження культурної спадщини.

Основні завдання практики:

- формування системи наукових поглядів на сутність музейної справи;
- ознайомлення з методами планування і організації роботи музею;
- ознайомлення з сучасними формами організації музейного відвідування;
- усвідомлення особливості розвитку соціальних функцій музею в сучасних умовах;
- ознайомлення з засадами організації фондової роботи музею;
- навчитись проведенню оцінки первинного, археологічного та музеологічного контексту музейного предмету;
- навчитись використовувати експозиції музеїв для проведення занять з історії;
- набути навичок підготовки та проведення екскурсійної роботи;
- опанувати засади формування шкільного музею та його можливості у реалізації навчальних та виховних завдань освітнього процесу.

Формат проведення практики: дистанційний

2. Програмні результати навчання та компетентності

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	ЗК	ФК (СК)	ПРН
ОК 30	Навчальна	ЗК1-10	ФК1-15	ПР31. Демонструє систематизовані теоретичні та практичні знання з історії та методики навчання історії.

				ПРУ1. Володіє державною мовою та необхідним лексичним мінімумом сучасних іноземних мов. ПРУ2. Аналізує закономірності розвитку історичних процесів, спираючись на методи історичного дослідження, встановлює причинно-наслідкові зв'язки. ПРУ3. Володіє методикою проведення сучасного історичного дослідження, здатний застосовувати всі його види у освітньому процесі з історії. ПРУ4. Користується термінологічним апаратом історії, вміє працювати з історичними джерелами, орієнтується в науковій літературі з фаху. ПРУ5. Володіє методикою викладання історії в загальноосвітніх навчальних закладах. ПРУ6. Застосовує методи діагностування досягнень учнів з історії, добирає й розробляє завдання для тестів, самостійних і контрольних робіт, індивідуальної роботи. ПРУ7. Уміє знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою інформаційних технологій. ПРУ8. Самостійно вивчає нові питання історії та методики навчання історії за різноманітними інформаційними джерелами. ПРУ9. Уміє проводити красназавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток. ПРУ10. Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.
--	--	--	--	--

3. Програма (види, зміст і обсяг завдання (робіт), форма виконання) практики

Зміст і оцінювання практики

№	Назва робіт/завдань	Форма звітності (таблиці, графіки, фото-, відео, презентації тощо)	Кількість балів за виконання робіт/завдань (max)

1	2	3	4
1.	Вивчення наукової організації музейного фонду, методики вивчення музейних предметів (атрибуція, класифікація, інтерпретація), ознайомлення з комплектуванням фондів музею	Картка наукового опису 1 музейного предмету	10
2.	Вивчення принципів та методів побудови експозиції, тематичної структури експозиції та експозиційних матеріалів	Тематико-експозиційний план тематичної виставки (за вибором здобувача)	10
3.	Вивчення майстерності екскурсовода. Знайомство із специфікою організатора шкільного музею з історії та проведенням шкільних екскурсій	Аналіз екскурсії музейного працівника або експозиції (за вибором здобувача)	10
4.	Наукове та художнє проектування музейних експозицій.	Текст екскурсії по стендовому сегменту експозиції	10
		Презентація (фото-, відео-, аудіо-матеріали) до екскурсії	10
5.	Загальне оформлення та ведення звіту про результати практики, презентація результатів практики, захист практики	Звіт про проходження практики	50
Загальна кількість балів			100

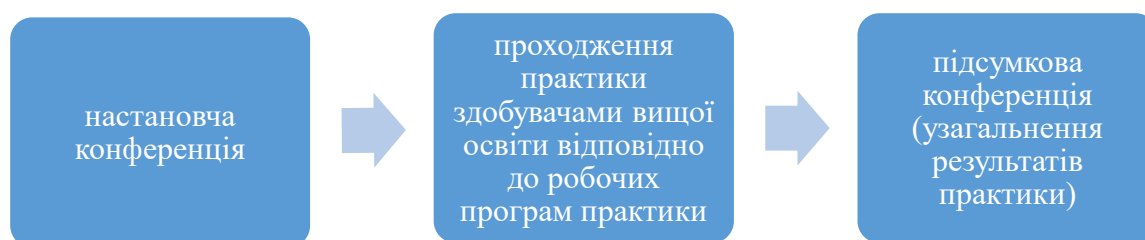
Примітки:

Загальна кількість балів:

-100 балів відповідно до Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті (наказ 07.09.2020 № 803-Д)

4. Організація проведення практики

Кожна практика включає три етапи.

На першому етапі практики проводиться настановна конференція, на якій:

- завідувач кафедри та керівники розкривають мету та основні завдання практики, знайомлять здобувачів з базами практики, порядком проходження практики, видами робіт, порядком оцінювання, оформлення звітної документації та процедурою контрольного заходу.

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів.

Методи навчання

У процесі практичної підготовки використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: презентація, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація;
- практичні методи: розв'язання практичних та аналітичних завдань, метод проєктування, виконання індивідуальних завдань, тренінг тощо.

5. Методичні рекомендації

Досягнення поставленої мети і завдань практики передбачає оволодіння здобувачами відповідними методиками, практичне ознайомлення з формами їх застосування, що становлять зміст діяльності здобувача-практиканта як майбутнього вчителя історії.

Протягом трьох тижнів практики здобувачі повинні оволодіти низкою навичок і вмінь:

- ознайомитись із сутністю і змістом діяльності музею та формами сучасної комунікації;

- навчитись визначати генетичну, утилітарно-споживчу, науково-пізнавальну, інформативну, культурну, історичну та комунікативну функції музейного предмета;
- опанувати суть та специфіку природничих та художніх музейних предметів;
- набути вміння і навички атрибуції, класифікації, систематизації, інтерпретації та оформлення картки наукового опису музейного предмету;
- ознайомитись зі схемою наукової організації музейного зібрання, дослідницьким аспектом та науковою організацією музейних фондів і планами, формами і методами їх комплектування;
- вивчити досвід підготовки та проведення екскурсії музейним працівником;
- набути вміння і практичних навичок екскурсійної роботи (на базі стендового комплексу);
- опанувати прийоми використання пошукової, фондової, експозиційної та екскурсійної роботи у активізації пізнавальної діяльності учнів.

Тема: «Основні напрямки фондової та експозиційної роботи музею»

1. Наукова організація фонду: завдання, склад, структура.
2. Методика вивчення музейних предметів: атрибуція, класифікація, інтерпретація.
3. Комплектування та наукова документація фондів музею.
4. Принципи та методи побудови експозиції.
5. Тематична структура експозиції. Експозиційні матеріали.
6. Наукове та художнє проектування музейних експозицій.
7. Майстерність екскурсовода.
8. Завдання організатора шкільного музею з історії.

Тема: «Оформлення звітної документації»

1. Картка наукового опису музейного предмету.
2. Аналіз екскурсії музейного працівника або експозиції (за вибором студента).
3. Тематико-експозиційного плану тематичної виставки (за вибором студента).
4. Текст екскурсії по стендовому сегменту експозиції ХОКМ (додається фото експозиційного сегменту).

Етапи виконання завдань

Перший тиждень:

1. Наукова організація фонду: завдання, склад, структура.
2. Методика вивчення музейних предметів: атрибуція, класифікація, інтерпретація.
3. Комплектування та наукова документація фондів музею.

Другий тиждень:

1. Принципи та методи побудови експозиції.
2. Тематична структура експозиції. Експозиційні матеріали.
3. Наукове та художнє проектування музейних експозицій.

Третій тиждень:

1. Майстерність екскурсовода.
2. Завдання організатора шкільного музею з історії.
3. Оформлення звітної документації.

Перелік звітної документації

1. Картка наукового опису музейного предмету;
2. Аналіз екскурсії музейного працівника або експозиції (за вибором здобувача);
3. Тематико-експозиційного плану тематичної виставки (за вибором студента);
4. Текст екскурсії по стендовому сегменту експозиції;
5. Додаються фото-, відео-, аудіо- матеріали.

6. Система та критерії оцінювання, формування підсумкової оцінки.

За результатами виконання завдань практики та успішного захисту на звітній конференції, здобувач отримує **підсумкову оцінку**.

Підсумкова оцінка навчальної практики нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Рекомендований розподіл балів за результатами проходження практики

Зміст завдання	Кількість балів
Поточний контроль	50
Вивчення наукової організації музейного фонду, методики вивчення музейних предметів (атрибуція, класифікація, інтерпретація), ознайомлення з комплектуванням фондів музею: - картка наукового опису 1 музейного предмету	0-10
Вивчення принципів та методів побудови експозиції, тематичної структури експозиції та експозиційних матеріалів: - тематико-експозиційний план тематичної виставки (за вибором здобувача)	0-10
Вивчення майстерності екскурсовода. Знайомство із специфікою організатора шкільного музею з історії та проведенням шкільних екскурсій: - аналіз екскурсії музейного працівника або експозиції (за вибором здобувача)	0-10
Наукове та художнє проектування музейних експозицій: - текст екскурсії по стендовому сегменту експозиції - презентація (фото-, відео-, аудіо- матеріали) до екскурсії	0-10
	0-10
Підсумковий контроль	50
Ведення звіту про проходження практики	0-10
Захист звіту	0-25
Відповіді на запитання	0-15

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Звітні документи акуратно оформлюються і подаються груповому керівнику на наступний робочий день після завершення практики. Звітна документація перевіряється, затверджується та оцінюється груповим керівником.

Звіт про практику формується із наступних документів:

1. Звіт про проходження практики, в якому обов'язково вказано (його форма та вимоги щодо заповнення доводяться до практикантів на настановній конференції організатором практики):

- терміни початку і закінчення практики, інформація про виконання програми практики;
- перелік всіх видів робіт, що здійснювались за період практики;
- оцінки та підписи групового керівника.

Звіт про практику формується із наступних документів:

1. Картки наукового опису музейного предмету.
2. Аналіз екскурсії музейного працівника або експозиції.
3. Тематико-експозиційного плану тематичної виставки.
4. Тексту екскурсії по стендовому сегменту експозиції.
5. Презентація (фото-, відео-, аудіо- матеріали) до екскурсії.

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Контроль за проходженням практики здійснюється у декількох напрямках:

- ведення здобувачем звіту про проходження практики, де записуються усі види робіт під час проходження практики;
- оцінка видів робіт, передбачених програмою практики, керівниками практики;
- оцінювання здобувачів включає оцінки за кожне виконане завдання.

Критерії оцінювання практики

Підведення підсумків та узагальнення результатів навчальної практики відбувається на підсумковій конференції (на платформі ZOOM з автентифікацією здобувачів), за участі керівників від університету, представників деканату та членів комісії відповідно до Розпорядження ХДУ «Про затвердження складу комісій для проведення заліку».

Підсумкова оцінка за практику складається з суми балів, отриманих від:

- керівника від бази практики (50%);
- керівника від кафедри історії, археології та методики викладання (50%).

Підсумковий контроль здійснюється під час підсумкової конференції, на якій практикант звітує про виконання завдань практики комісії, призначеній деканом факультету.

Шкала оцінювання практики:

Сума балів /Localgrade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/Nationalgrade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні:

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
2. Закон України «Про музей та музейну справу». Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи». Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2888-14#Text>
4. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства : навч. посіб. / за наук. ред. О. М. Гончарової, С. Ж. Пустовалова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 490 с.
5. Історичне джерелознавство: Підручник / Авт.: Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко, Б. І. Корольов, М.Г. Палієнко; Гол. ред. С.

- В. Головка.. Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/966-06-0261-8/966-06-0261-8.pdf>.
6. Коткова, В., & Прохаська, І. (2021). Загальні засади створення військового музею (музейного утворення) при військовому навчальному закладі. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство і пам'яткознавство, 4(1-2), 25–37. <https://doi.org/10.31866/2617-7943.4.1-2.2021.249024>
 7. Лавренко В.С. Практичне музеєзнавство. – Дніпро: Ліра, 2023. – 116 с.
 8. Olhovskiy, S. (2020). Антична Гілея у пониззі Дніпра. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство і пам'яткознавство, 3(2), 119–134. <https://doi.org/10.31866/2617-7943.3.2.2020.221102>
 9. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
 10. Vecherskiy, V. (2019). Архітектурні пам'ятки в універсальній енциклопедії: проблеми репрезентації. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство і пам'яткознавство, 2(2), 125–139. <https://doi.org/10.31866/2617-7943.2.2.2019.188470>

Допоміжні:

1. Якубовський В.І. Музеєзнавство. Підручник. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2010. 352 с.
2. Розвиток історичного джерелознавства в Україні (1840-ві - 1920-ті рр.) : [монографія] / Т. С. Китиченко ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Харків. держ. вище училище фіз. культури №1. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2019. 238 с.

Література іноземними мовами:

1. Murphy, Oonagh (Spring 2018). "Museum Studies as Critical Praxis: Developing an Active Approach to Teaching, Research and Practice". Tate Papers. 29.
2. International Council of Museums (2009). "Key Concepts of Museology" on 2015-06-16. Режим доступу: https://web.archive.org/web/20150616014713/http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museologie_Anglais_BD.pdf
3. Sullivan, Ann Marie (2016). "Cultural Heritage & New Media: A Future for the Past". The John Marshall Review of Intellectual Property Law. 15: 604. Режим доступу: <https://repository.law.uic.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1392&context=ripl>

Електронні ресурси:

4. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України. [Http://www.archives.gov.ua/Archives](http://www.archives.gov.ua/Archives).
5. Веб сайт ЮНЕСКО: <https://en.unesco.org/>
6. Інститут української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. <http://archeos.org.ua/>